

SRR 6/2016 rd

Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse

Statsrådets kanslis publikationsserie | 8/2016

Utgivare STATSRÅDETS KANSLI		PRESENTATIONSBLAD 17.6.2016	
Typ av publikation Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse		Uppdragsgivare Regeringsprogrammet	
Publikationens namn Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse			
Referat I redogörelsen bedöms Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska omvärld och presenteras prioriteringarna och målen i Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Genom att förverkliga dessa stärker statsrådet Finlands säkerhet och främjar dess välfärd. För den tidsperiod som sträcker sig till mitten av 2020-talet anger statsrådet följande prioriteringar i Finlands utrikes- och säkerhetspolitik: Stärkande av Europeiska unionen som säkerhetsgemenskap, fördjupat samarbete med Sverige och de övriga nordiska länderna, fördjupat samarbete med Förenta staterna, relationerna med Ryssland, övriga bilaterala relationer, utveckling av relationerna med Nato, det arktiska områdets framtid, hållbar utveckling i utrikes- och säkerhetspolitiken, sambandet mellan yttre och inre säkerhet., de bakomliggande orsakerna till migrationen och bräckliga stater, jämställdhet och mänskliga rättigheter, effektivitet i konflikthantering, större fokus på fredsmedling, starkare regelbaserad verksamhet och starkare krishanteringsförmåga.			
Nyckelord redogörelse, utrikespolitik, utrikes- och säkerhetspolitik, säkerhetspolitik, försvarspolitik			
Seriens namn och nummer Statsrådets kanslis publikationsserie 8/2016		Språk Sv	Sidantal 32
ISBN (tryck) 978-952-287-268-5	ISBN (PDF) 978-952-287-269-2		ISSN 0782-6028 (tryck) 1799-7828 (PDF)
Förläggare Statsrådets kansli Publikationen som PDF: www.vnk.fi/julkaisut Ytterligare information: julkaisut@vnk.fi		Distribution och försäljning -	
Layout Statsrådets kanslis publikationsverksamhet / Anja Järvinen	Sekretessgrad Offentlig		Tryckort Lönnerberg Print & Promo 2016

INNEHÅLL

1	INLEDNING.....	7
2	VISION: FINLAND 2025	8
3	MÅL FÖR UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIKEN.....	9
4	DEN UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITISKA OMVÄRLDEN	10
	4.1 Globala utvecklingstrender.....	11
	4.2 Situationen i Finlands närområde	13
	4.3 Stater och andra internationella aktörer.....	15
	4.4 Regelbaserat internationellt samarbete.....	17
5	PRIORITERINGAR OCH MÅL	19
	5.1 Stärkande av Europeiska unionen som säkerhetsgemenskap.....	21
	5.2 Fördjupat samarbete med Sverige och de övriga nordiska länderna.....	23
	5.3 Intensifierat samarbete med Förenta staterna	24
	5.4 Betydelsen av relationerna med Ryssland.....	24
	5.5 Bilateral relationer i utrikes- och säkerhetspolitiken	25
	5.6 Utveckling av relationen med Nato	26
	5.7 Fokus på framtiden för den arktiska regionen	27
	5.8 Hållbar utveckling som mål för utrikes- och säkerhetspolitiken	27
	5.9 Betoning av sambandet mellan yttre och inre säkerhet	28
	5.10 Kraftfullare åtgärder i fråga om de grundläggande orsakerna till migration och bräckliga stater	28
	5.11 Jämställdhet och mänskliga rättigheter som utgångspunkt	29
	5.12 Effektivitet i konflikthantering	30
	5.13 Allt större fokus på fredsmedling.....	30
	5.14 Starkare regelbaserad verksamhet	31
	5.15 Starkare kriställighet	32

1 INLEDNING

Statsrådet lämnar en utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse till riksdagen. Redogörelsen är en grund för styrningen av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. I redogörelsen bedöms Finlands omvärld och förändringsfaktorer i den samt presenteras de huvudsakliga prioriteringarna och målen i Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Genom att förverkliga dessa stärker statsrådet Finlands säkerhet och främjar Finlands välfärd i den snabbt föränderliga och oförutsägbara internationella omvärlden.

Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse till riksdagen är en fortsättning på tidigare praxis. Området för redogörelsen avviker dock från den tidigare redogörelsen (SRR 6/2012 rd). Denna redogörelse omfattar utrikes- och säkerhetspolitiken som en helhet. Statsrådet utarbetar separat en försvarsredogörelse, som genomför riktlinjerna i denna redogörelse. En redogörelse för den inre säkerheten (SRR 5/2016 rd) lämnades till riksdagen den 19 maj 2016, likaså en redogörelse för Finlands utvecklingspolitik (SRR 1/2016 rd).

I arbetet med en utrikes- och säkerhetspolitisk redogörelse och en försvarsredogörelse samt en redogörelse för den inre säkerheten har statsrådet beaktat de aspekter som riksdagen föreslog i sitt ställningstagande till statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse på 2013 års riksmöte (RSk 6/2013 rd, UtuB 1/2013 rd).

Redogörelsen sträcker sig över denna regeringsperiod och fram till mitten av 2020-talet.

2 VISION: FINLAND 2025

Finlands utrikes- och säkerhetspolitik vilar på de värderingar, rättigheter och skyldigheter som finns inskrivna i grundlagen och främjar dem. Gemensamma värderingar, demokrati, en tillförlitlig förvaltning och fungerande institutioner skapar grunden för stabilitet och inre säkerhet och välfärd. Dessa stöds av en hållbar ekonomisk tillväxt. Ett tryggt och förtroendebaserat samhälle är en viktig del av en trovärdig och framgångsrik utrikes- och säkerhetspolitik.

Regeringens program bygger på Finlands långsiktiga vision för framtiden. Enligt den är "Finland år 2025 ett land som förnyas sig, som bryr sig och som är tryggt, där var och en av oss kan känna sig viktig. I vårt samhälle råder förtroende."

Enligt visionen i regeringsprogrammet är "Finland ett öppet och internationellt land, rikt på språk och kultur. Finlands konkurrenskraft bygger på en hög kunskapsnivå, hållbar utveckling samt fördomsfri förnyelse med hjälp av innovationer och digitalisering."

Finland påverkar målmedvetet sin omvärld som en del av den europeiska och nordiska gemenskapen. I Europeiska unionen deltar Finland som en aktiv, pragmatisk och lösningsinriktad medlemsstat i tryggandet av fred, säkerhet, välfärd och rättsstatsprincipen i Europa. Finland bär globalt ansvar som en självständig stat, en medlem i internationella organisationer och aktör i det internationella samfundet.

Med tanke på säkerheten och välfärden i Finland eftersträvas en säker och stabil internationell miljö där beteendet hos stater, företag och människor regleras av internationell rätt och därigenom härledda gemensamt överenskomna regler, rättigheter och skyldigheter.

3 MÅL FÖR UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITIKEN

Målet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att stärka Finlands internationella ställning, trygga vår självständighet och territoriella integritet, förbättra finländarnas säkerhet och välfärd och upprätthålla ett fungerande samhälle. Det centrala målet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att undvika att hamna i en militär konflikt.

Finland driver en aktiv bilateral och multilateral utrikes- och säkerhetspolitik. I en värld av ömsesidigt beroende främjar Finland internationell stabilitet, fred, demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och jämställdhet.

4 DEN UTRIKES- OCH SÄKERHETSPOLITISKA OMVÄRLDEN

Den kraftiga omvälvningen i den utrikes- och säkerhetspolitiska omvärlden fortsätter såväl på Finlands närområden som globalt. Stater och andra aktörer har allt närmare och mångsidigare förbindelser till varandra och är beroende av varandra. Många förändringsfaktorer i vår omvärld ger nya möjligheter att främja våra internationella mål.

Den senaste omvälvningen i vår omvärld har också skapat nya hot och instabilitet. Den internationella säkerhetssituationen har ur ett europeiskt perspektiv försämrats under de senaste åren.

Antalet internationellt viktiga aktörer och deras mångfald ökar. Maktförhållandena mellan dem förändras ständigt. Respekten för universella värden sviktar.

Medvetenhet om de problem som påverkar hela världen ökar. När det gäller hållbar utveckling och klimatpolitik har man lyckats göra nya globala åtaganden. Dock är de internationella institutionernas handlingsförmåga begränsad med tanke på förväntningarna. Ett tillvägagångssätt där man följer överenskomna regler är utsatt för tryck.

Förändringarna i den utrikes- och säkerhetspolitiska omvärlden har många slags konsekvenser även för Finlands interna utveckling. Den inre säkerheten utsätts därmed för nya osäkerhetsfaktorer. Samhällets allmänna kriställighet (*resiliens*) sätts på prov.

Den förändrade omvärlden för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik kännetecknas av snabba förändringar och oförutsägbarhet.

Den utrikes- och säkerhetspolitiska måluppställningen, beslutsfattandet och påverkan bygger på kunskap om omvärlden. Det är viktigt att kontinuerligt samla in och analysera information om variabler i omvärlden och om de möjligheter och hot som de ger upphov. Det måste finnas beredskap att anpassa verksamheten och vid behov prioriteringarna i utrikes- och säkerhetspolitiken utifrån information och analys. De viktigaste yttre variablerna i Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska omvärld är de globala utvecklingstrenderna, den politiska utvecklingen och säkerhetsutvecklingen på för Finland viktiga geo-

grafiska områden, utrikes- och säkerhetspolitiska aktörer samt internationella regler.

4.1 Globala utvecklingstrender

I en värld där alla är ömsesidigt beroende av varandra är globala utvecklingstrender en del av Finlands omvärld. De innehåller risker och hot, men genom att förutse och dra nytta av dem och anpassa sig till dem kan även globala möjligheter skapas för Finland.

De hot som klimatförändringen innebär är allmänt erkända, och överenskommelser har gjorts om åtgärder för att begränsa uppvärmningen av klimatet. Ett långsiktigt mål i klimatavtalet i Paris är att ökningen av den globala medeltemperaturen ska stanna under två grader. Målet eftersträvas förutom genom att minska utsläppen genom att stärka parternas anpassning till klimatförändringen och förmåga att stå emot effekterna av klimatförändringen. Målet är också att de finansiella flödena ska ändras så att de stöder en koldioxidsnål och klimathållbar utveckling. Förändringsprocessen från fossila bränslen till förnybara energikällor, som påskyndats av Parisavtalet, har en avgörande inverkan på de ekonomiska och politiska maktförhållandena i världen.

Befolkningsutvecklingen, en accelererande urbanisering, migration mellan och inom stater, fattigdom, ungdomsarbetslöshet, livsmedelsförsörjning, knappa naturresurser och en förändring i typen av konflikter är exempel på frågor som flätas samman. Epidemier och pandemier är också säkerhetshot. På olika håll i världen begränsar auktoritära och semiauktoritära regeringar och många bräckliga demokratier de demokratiska institutionernas verksamhet och kringskar de grundläggande rättigheterna, de mänskliga rättigheterna, yttrandefriheten och aktiviteten i sociala medier. Samtidigt har miljontals människors liv på olika håll i världen förbättrats och fattigdomen minskat tack vare ökade utbildningsmöjligheter, en förlängd livslängd och den tekniska utvecklingen. Utvecklingen har dock varit ojämn.

Det finns en ökande risk för polarisering i samhället. Detta ökar också sårbarheten i de västerländska demokratierna och undergräver grunden för internationellt samarbete.

Traditionell industrialisering som en central förändringskraft i världsekonomin håller på att ersättas med globalisering och digitalisering. Priset på ny teknik väntas sjunka och tillgången förbättras långt in i framtiden. Det möjliggör en

integrering av tekniken i produktionen av varor och tjänster och minskar det geografiska lägets betydelse.

Globaliseringen fortsätter med hjälp av bland annat automatiserad produktion, robotik, 3D-utskrift, digitalisering, industriellt internet och artificiell intelligens som en utvecklingstrend som man brukar kalla den fjärde industriella revolutionen. Dessa fenomen har förutom för den industriella produktionen och produktionen av tjänster verkningar för samhällena mera allmänt, bland annat för arbetsplatser och skattesystem, samt för staternas internationella ställning och ömsesidiga relationer. Det ömsesidiga ekonomiska beroendet ökar.

I stället för billig arbetskraft och billigt kapital väntas drivkraften för framgång vara idéer. De aktörer och samhällen som föder fram innovationer, nya produkter, tjänster och affärsmodeller drar nytta av digitaliseringen. I den nya tillväxtmodellen får de som kommer med de bästa idéerna även de största fördelarna, såsom har skett i utvecklingen av digitala distributionsplattformar. Andra får mindre att dela på, vilket kräver en intern anpassningsförmåga av samhällena. Förutom det allmänna och företagen gynnas även andra icke-statliga aktörer av den tekniska utvecklingen. Frågor som gäller cybersäkerhet, inklusive digitalisering och cybersäkerhet, har blivit en allt viktigare del av utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik.

Sociala medier har snabbt utvecklats till ett inkluderande och interaktivt verktyg, som sprider sig över hela världen i den takt som tekniken tillåter. Med hjälp av sociala medier kan man bland annat skapa gränsöverskridande samhällen, organisera kampanjer, följa valprocesser och påverka dem, samla in medel och utmana makthavarna. I sociala medier samlas individer snabbt i grupper kring en enskild sak – för eller emot. Den sociala utvecklingens betydelse kommer att öka och denna utveckling har nya slags effekter såväl inom som över statsgränserna.

Många globala utvecklingstrender bidrar i synnerhet till att befolkningen rör sig alltmer över hela världen. En ökning av skillnaderna i levnadsstandard, den låga nivån på de mänskliga rättigheterna, försämrade levnadsvillkor och konflikter i kombination med en stark befolkningstillväxt, vilket är fallet i synnerhet i Afrika, är i olika kombinationer bakgrundsfaktorer till flyktingproblemet, men även mera allmänt till migration. Invandringen till Europa håller på att öka. Om den lämnas okontrollerad, innebär den också för den inre säkerheten i mottagarländerna betydande risker till följd av radikaliserings, till exempel genom terrorism, främlingsfientliga extremrörelser och kriminalitet. Också detta är ett konkret bevis för att den inre och yttre säkerheten inte kan skiljas åt.

Det finns en risk för en fördjupad ojämlikhet av såväl sociala som tekniska skäl. Den kan bidra till marginalisering, människors benägenhet att flytta till ett annat land, radikalisering och problem i de politiska systemens funktion.

Dynamiken i den globala ordningen påverkas av Förenta staternas beslutsamhet att hålla fast vid sin ledande ställning, Rysslands strävan efter att återgå till den strategiska balansen med Förenta staterna och Kinas strävan att utveckla en politisk ställning som motsvarar landets ekonomiska makt i Asien och globalt. Europeiska unionen eftersträvar en tydligare global roll. Tillväxtländer i olika delar av världen vill ha den status som de anser sig vara berättigade till i världen.

Den nordiska samhällsmodellen är internationellt attraktiv och ger en stadig grund för ett intensifierat samarbete mellan de nordiska länderna i den internationella politiken.

Förändringen i den internationella säkerhetsmiljön, Rysslands återgång till ett maktpolitiskt tänkande samt den interna utvecklingen i landet och ökningen av dess militära kapacitet och aktiveringen av den militära verksamheten utmanar grunderna för det europeiska säkerhetssystemet och skapar instabilitet i Finlands omvärld.

4.2 Situationen i Finlands närområde

Under de senaste decennierna har grunden för säkerhetssystemet i våra närområden varit ett samarbete mellan parterna som byggt på gemensamma säkerhetsprinciper, nedrustningsavtal och förtroendeskapande åtgärder. Under de senaste knappa tio åren har Ryssland genom sina åtgärder och tolkningar delvis ifrågasatt innehållet i säkerhetsordningen och rubbat den. Medlen för att återställa stabiliteten i säkerhetssystemet ses på mycket olika sätt i västvärlden och i Ryssland.

Säkerhetssituationen i Europa och Östersjöregionen har försämrats. Ryssland ockuperade Krim och skapade en konflikt i östra Ukraina. Det har uppstått en negativ spiral, vilket gör att spänningen i Österjöregionen har vuxit och den militära aktiviteten ökat. Ryssland har under de senaste åren ökat sin militära närvaro och aktivitet även i Arktis, där situationen hittills varit relativt stabil. Ryssland använder omfattande militära och icke-militära medel för att driva sina intressen.

För Finland, som är en del av det västerländska samhället, har den säkerhetspolitiska miljön förändrats. Det skärpta säkerhetsläget i Europa och Östersjöregionen har omedelbara konsekvenser för Finland. En användning av militära maktmedel mot Finland eller hot om användning av dessa kan inte uteslutas.

Åland har en etablerad internationellrättslig ställning, vilket inte hindrar en intensifiering av Finlands militära samarbete i Europeiska unionen och internationella organisationer och med de nordiska länderna.

Det nordiska samarbetet har en central betydelse för Finland och Finlands säkerhet. Finland och Sverige delar en gemensam värdegrund och säkerhetsmiljö och sköter sin säkerhetspolitik i ett allt närmare samarbete. Säkerheten och välståndet i Estland, Lettland och Litauen är viktigt för Finland.

Europeiska unionen är den viktigaste operativa ramen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och en viktig säkerhetsgemenskap. Unionen som uppstått som ett internt fredsprojekt i vår världsdel stöder i sina yttre åtgärder en internationell ordning som baserar sig på gemensamt överenskomna regler.

Europeiska unionen är en viktig aktör på de områden som specificeras i dess fördrag, såsom den inre marknaden, fri rörlighet för personer och den ekonomiska och monetära unionen. Unionen agerar kraftfullt inom handelspolitiken, utrikes- och säkerhetspolitiken, den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, liksom inom området för inre säkerhet, särskilt kampen mot terrorism och organiserad brottslighet, och säkerheten vid gränserna.

Europeiska unionen står inför yttre tryck, såsom invandringen som prövar hållbarheten i Schengenavtalet, terroristattacker samt centrifugalkrafter som härrör från den interna utvecklingen i medlemsstaterna. Trots de interna utmaningarna i Europeiska unionen har medlemsländerna kunnat vara eniga i utrikes- och säkerhetspolitiken och därmed bemöta olika säkerhetsutmaningar. Man har tvingats och kunnat tillämpa den klausul om ömsesidigt bistånd som ingår i Lissabonfördraget.

Stärkandet av den avskräckande effekten samt det kollektiva försvaret har fått central betydelse för den Nordatlantiska fördragsorganisationen Nato. Som svar på den försämrade säkerhetssituationen strävar Nato efter att genom sina åtgärder stabilisera Östersjöregionen och samtidigt bereda sig på utbrott av en militär kris. Ryssland påstår för sin del att Natos operationer upprätthåller spänningen. Att stärka försvarsförmågan i de baltiska länderna och alliansens övriga östra medlemsstater och att stödja försvaret har getts högre prioritet

inom Nato. Detta påverkar också utvecklingen av Finlands och Sveriges Nato-partnerskap.

Natos närvaro och verksamhet stabiliserar säkerhetssituationen i regionen. I och med förändringarna i omvärlden håller också det transatlantiska samarbetet och samarbetet med Nato, liksom även kommunikationen och samarbetet i Norden, särskilt mellan Finland och Sverige, på att intensifieras.

Instabiliteten och konflikterna i samhällena i Europas närområden i Nordafrika, Mellanöstern och Östeuropa har förändrat säkerhetsställningen i vår världsdel, där Finland också som en del av Europeiska unionen driver sina intressen och internationella mål. Fenomen som påverkar säkerhetssituationen i Europa inkluderar också internationell organiserad brottslighet, ordnad olaglig invandring, nätbrottslighet, informationspåverkan och terrorism. Fenomen som kan beskrivas som hybridverksamhet har samband med försämringen av säkerhetssituationen i Europa. Med hybridpåverkan förstås planmässig verksamhet, där en stat eller en icke-statlig aktör samtidigt kan dra nytta av en rad militära eller till exempel ekonomiska eller teknikbaserade påtryckningsmedel, liksom även informationsoperationer och sociala medier, i syfte att påverka den aktuella statens svagheter och nå sina egna mål. Även Finland berörs av användningen av medel för hybridpåverkan.

4.3 Stater och andra internationella aktörer

Stater och deras ekonomiska, politiska eller säkerhetsallianser är fortfarande de viktigaste aktörerna i världen. De viktigaste aktörerna ur Finlands perspektiv är de som har mest resurser och störst inflytande och ligger geografiskt närmast. Användning av våld eller det ökade hotet om användning av våld, bräckligheten eller kollapsen i statsmaskineriet, omfattande kränkningar av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande rättigheterna eller storskaliga katastrofer ökar betydelsen även av mera avlägsna områden eller stater för Finland.

Förutom Förenta staterna eftersträvar Kina och Ryssland samt Europeiska unionen globalt inflytande och en global status, många andra länder en ledande position inom sitt geografiska område.

Varje stats utrikes- och säkerhetspolitiska strategier och mål är baserade på dess interna sociala situation, självbild liksom på en bedömning av omvärlden och de hot och möjligheter som springer fram ur den. Statens politiska system

inverkar på hur interna mål samt ekonomiska, kulturella och andra resurser formas till utrikespolitiska mål.

Rysslands ledning strävar efter att stärka landets stormaktsställning. Den betraktar internationella relationer till stor del utifrån ett geopolitiskt nollsummespel. Ryssland anser att västvärlden inte tagit hänsyn till landets synpunkter och säkerhetsintressen, utan har satt sig upp mot Ryssland genom ett flertal åtgärder. Ryssland har till stor del avvisat den säkerhet som bygger på samarbete och utmanar den europeiska säkerhetsordningen. Ryssland har offentligt fört fram sina mål för en säkerhetsstruktur som bygger på en indelning i intressesfärer. Ryssland har visat att landet har vilja och förmåga att använda militärt våld för att främja sina mål. Rysslands ledning strävar efter att förhindra intern instabilitet och har inte kunnat reformera ekonomin, som på kortare sikt lider av fluktuationer i energipriset och på längre sikt av olika strukturella problem.

Finland måste med tanke på sin säkerhet noggrant bevaka den militära förmågan och de militära avsikterna hos aktörer som påverkar i synnerhet vår närmiljö.

Krigets karaktär har blivit mer komplex. För att uppnå de politiska målen använder man på ett samordnat sätt förutom militära medel som ständigt utvecklas bland annat politiska, ekonomiska och militära påtryckningar, olika slag av informations- och cyberkrigföring och kombinationer av dessa samt andra medel för hybridpåverkan. Påverkan kan uppstå snabbt redan under normala förhållanden. Målet är att utsätta den som är föremål för åtgärderna för tryck, skada, osäkerhet och instabilitet. Ny teknik skapar nya möjligheter för krigföring. Gränsen mellan inre och yttre säkerhet blir suddig. Tiden för tidig varning blir kortare.

Kärnvapen och deras roll i användning av våld har återvänt till den säkerhetspolitiska debatten. Det finns också en risk för spridningen av massförstörelsevapen och relaterat farligt material och know-how. Ny vapenteologi, i synnerhet missilförsvarssystem och konventionella precisionsvapen, och deras betydelse i mellanstatliga förbindelser får allt större uppmärksamhet.

Förutom statliga aktörer finns ett växande antal icke-statliga aktörer. Vissa icke-statliga aktörers mål och metoder utgör ett hot mot den internationella säkerheten eller säkerheten för enskilda länder och deras invånare, inklusive Finland. Terroristorganisationer och terroristnätverk ändrar form och kan utnyttja andra former av gränsöverskridande brottslighet, men också ny teknik, bland annat informationsnätverk samt material som används i massförstörelsevapen. De hämtar ofta sin kraft ur extrema ideologier, inklusive våldsamt

extremism. De växer fram under förhållanden som präglas av marginalisering, arbetslöshet och brist på framtidsutsikter, ett svagt eller kollapsat styre och avsaknaden av ett säkerhetsmaskineri med respekt för de grundläggande friheterna och de mänskliga rättigheterna, samt av våld och ojämlikhet. Historien bakom och de metoder som används av IS (Islamic State of Iraq and the Levant), som uppstått i Syrien och Irak, är ett belysande exempel.

En del icke-statliga aktörer kan också vara starka partner för regeringar. Flera teman som kommer upp i mellanstatliga diskussioner tar form bland icke-statliga institutioner eller frivilligorganisationer. Frivilligorganisationer, stiftelser och näringslivsorganisationer deltar redan i arbetet till exempel för utveckling och humanitära frågor eller för att främja hållbar utveckling och mänskliga rättigheter och i allt högre grad även i annan utrikes- och säkerhetspolitik. Ett intensifierat samarbete med dessa är nödvändigt.

4.4 Regelbaserat internationellt samarbete

Den uppsättning normer och de institutioner som skapades i FN efter andra världskriget bildar fortfarande en stark grund för att hantera användningen av våld och dess verktyg, för de mänskliga rättigheterna och för internationellt samarbete. De behövs för att främja demokrati, rättsstatsprincipen och den ekonomiska och sociala utvecklingen samt för att minska miljöriskerna.

Det internationella regelbaserade samarbetet har under de senaste åren varit utsatt för tryck när motsättningarna djupnat till följd av maktpolitik och extrema nationalistiska åsikter. Samtidigt kräver många nya utmaningar, bland annat i anslutning till icke-statliga aktörer och den tekniska utvecklingen, att reglerna och mekanismerna för samarbete stärks och nya genomförandemetoder utvecklas.

De globala riskerna på områdena för fred och säkerhet, ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling samt demokrati och mänskliga rättigheter ökar. I riskhantering deltar förutom stater även andra aktörer. Till exempel förbinder sig aktörer inom den privata sektorn allt oftare att följa principerna för socialt ansvar.

FN:s säkerhetsråd har i synnerhet varit aktivt i frågor som rör terrorism och i konflikter i Afrika. I konflikter där dess permanenta medlemmar antingen är delaktiga eller har stora intressen, såsom i krisen i Ukraina eller i Mellanöstern, har rådet däremot stått maktlöst. FN:s råd för mänskliga rättigheter har behandlat dessa konflikter inom ramen för sitt mandat. Multilateral vapenkontroll

har gjort större framsteg utanför FN än innanför, med undantag för ingåendet av ett vapenhandelsfördrag.

FN har däremot lyckats utveckla normerna genom att 2015 anta handlingsprogrammet för hållbar utveckling, Agenda 2030. Som en del av handlingsprogrammet kom man i FN också överens om finansieringen av utvecklingen. Även överenskommelsen om klimatavtalet i Paris 2015 är en anmärkningsvärd prestation. Människorättskonventioner blir alltmer omfattande både innehållsmässigt och geografiskt.

I den internationella handeln har man förutom multilaterala lösningar även strävat efter att avreglera marknaden bland annat genom omfattande regionala och bilaterala avtal. Omfattande regionala arrangemang motiveras också med geopolitik. Det internationella finansiella systemet, med Internationella valutafonden och Världsbanken i centrum, har kunnat behålla sin handlingskraft även i efterdyningarna av den globala finanskrisen 2008. Emellertid har behovet av ett starkare globalt samarbete och hanteringen av eventuella framtida finanskriser identifierats.

De centrala säkerhetsstrukturerna i Europa är Europeiska unionen som en bred säkerhetspolitisk aktör, Nato som ansvarar för medlemsländernas gemensamma försvar samt OSSE i egenskap av samarbetsbaserad säkerhetsorganisation. Europarådet har en roll med avseende på Europas gemensamma värdegrund.

5 PRIORITERINGAR OCH MÅL

I sin utrikes- och säkerhetspolitik gör Finland val som bygger på nationella intressen och främjar Finlands säkerhet och välfärd. Utrikes- och säkerhetspolitiken har en mycket viktig ställning när det gäller att stärka Finlands internationella ställning, säkra självständigheten och den territoriella integriteten samt förbättra säkerheten för finländarna. En ekonomi som står på en solid grund bidrar till en ökad säkerhet. På denna grund byggs Finlands och finländarnas välfärd. För upprätthållandet av välfärden behövs också intern förnyelseförmåga och förtroende för gemensamma värderingar, demokrati och gemensamma institutioner.

Ett aktivt deltagande i internationellt samarbete ligger i Finlands intresse och är en del av Finlands globala ansvar. Finland tillhör ingen militär allians. Finland stärker på ett aktivt och övergripande sätt sina internationella nätverk. Finland bibehåller möjligheten att alliera sig militärt.

En värld som är baserad på samarbete och respekt för internationell rätt samt principerna i FN-stadgan är viktig för Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska mål och välfärds mål. Samarbetet har i många avseenden blivit svårare. Till exempel i frågor som gäller Östersjön och det arktiska området bedrivs likväl fortfarande olika former av samarbete, som den spända situationen inte har påverkat.

När det gäller den nuvarande situationen och utvecklingspotentialen i Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska omvärld, varken kan eller vill Finland isolera sig. Som EU-medlem kan Finland inte vara en utomstående, om säkerheten på ett närområde eller någon annanstans i Europa skulle hotas.

Finland främjar aktivt den säkerhetspolitiska stabiliteten i sitt närområde. En eventuell konflikt skulle inverka direkt på Finlands säkerhet, och därför måste det finnas beredskap för den möjligheten. I den nuvarande situationen i Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska omvärld och utifrån prognoser bedriver Finland en aktiv stabilitetspolitik för att förebygga militära hot. För att förverkliga den strävar Finland efter att förebygga kränkningar av demokratin och den regelbaserade ordningen samt militära hot genom utrikes- och säkerhetspolitiken och ett omfattande samarbete. För att bekämpa väpnade angrepp upprätthåller Finland en nationell försvarsförmåga som står i proportion till säkerhetsmiljön och fortsätter försvarssamarbetet. Finland upprätthåller också ett trovärdigt nationellt gränssäkerhetssystem. Beredskap för kraven

i säkerhetsmiljön och stärkandet av säkerheten i Finlands närområde kräver ett fördjupat samarbete och en aktiv påverkan på de olika aktörerna. Ett nära samarbete under normala förhållanden skapar också en ram för samarbete under undantagsförhållanden.

Bilateralt och multilateralt försvarssamarbete är en viktig del av att upprätthålla, utveckla och utöva Finlands försvarsförmåga samt av de förebyggande åtgärderna. Dessutom är förmåga att ta emot militärt bistånd en viktig del i utvecklingen av försvaret. De åtgärder som krävs för att ta emot militärt bistånd integreras i utvecklingen av beredskapen inom den statliga förvaltningen. På motsvarande sätt utvecklar Finland förmågan att ge militärt eller annat internationellt bistånd.

Den internationella övningsverksamheten betjänar behoven inom utvecklingen av internationell krishantering och Finlands nationella försvar. Finland väljer på egna premisser utifrån sin militära kapacitet och säkerhetspolitisk prövning vilka övningar landet deltar i.

Finland står inte utanför den globala förändringen. Finland påverkar den globala utvecklingen genom att fördjupa det multilaterala och bilaterala samarbetet med andra aktörer. Genom att föregripa förändringen och dess riktning och genom en effektiv och flexibel användning av sina egna styrkor kan Finland lyckas och stärka sin position. Finland kan vara en föregångare, och måste även kunna bemöta en överraskande utveckling i omvärlden.

Finlands utrikespolitiska mål är att stärka Finlands internationella ställning. Detta kräver tillräckliga resurser. Finlands eget representationsnätverk är en mycket viktig källa till information och ett verktyg för påverkan som ökar Finlands säkerhet och välfärd. Finlands representationsnätverk kringskärs därför inte. Strategiskt planerade kandidaturmål i olika organisationer samt rekryteringar på hög nivå bidrar till att stödja detta mål.

Främjandet av Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska mål kommer att kräva ständiga val. Finland måste utifrån sina egna styrkor kunna förutse förändringar i omvärlden och bemöta de krav som förändringarna ställer. För att de strategiska målen ska uppnås i en föränderlig omvärld krävs att de utrikes- och säkerhetspolitiska målen beaktas också inom andra politikområden, såsom den inre säkerheten och energipolitiken.

Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska målformulering är ett svar på försämringen av det europeiska samarbetsbaserade säkerhetssystemet och på dess utveckling mot ett maktbalanssystem, försämringen av säkerhetssituationen

i Östersjöregionen och oförutsägbarheten i den inrikes- och utrikespolitiska utvecklingen i Ryssland samt på hoten och möjligheterna i de globala utvecklingstrenderna.

Finland fattar sina säkerhetspolitiska beslut, däribland om Finlands medlemskap i organisationer och allianser och sitt samarbete med dem eller enskilda stater, på sina egna premisser och i enlighet med sina egna intressen.

Följande tre frågor bestämmer hur Finland kan stärka sin egen säkerhet:

- Hur kan man påverka utvecklingen i en oförutsägbar omvärld?
- Hur kan man fördjupa samarbetet i utrikes- och säkerhetspolitiken?
- Hur kan man bereda sig på att möta hoten i globala utvecklingstrender och å andra sidan dra fördel av de möjligheter utvecklingstrenderna ger?

Under den tidsperiod som sträcker sig till mitten av 2020-talet har regeringen angett följande prioriteringar i Finlands utrikes- och säkerhetspolitik.

5.1 Stärkande av Europeiska unionen som säkerhetsgemenskap

Europeiska unionen är Finlands värdegemenskap. Finlands mål är att EU ska stärkas som en säkerhetsgemenskap som bygger på samarbete mellan medlemsstaterna. En förstärkning av unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik främjar den europeiska säkerheten och stabiliteten och ökar unionens påverkansmöjligheter. Finland är en aktiv, pragmatisk och lösningsinriktad medlemsstat.

Finland främjar unionens förmåga att förnyas och bemöta inre och yttre behov. Unionen ska under kommande år lösa en mängd centrala frågor. Dessa frågor hänför sig bland annat till invandringen till Europa, enheten i unionen när de omgivande geopolitiska konflikterna djupnar, den långsamma ekonomiska tillväxten samt stabiliteten i euroområdet. De är också relaterade till den yttre och inre säkerheten, som har en allt klarare koppling till varandra och som påverkas av arbetslöshet och marginalisering. Resultatet av folkomröstningen i Storbritannien har konsekvenser som kräver en långsiktig bedömning.

Finland understryker behovet av en gemensam strategi för att lösa de aktuella kriserna, eftersom det krävs en stark handlingsförmåga, enhet och medborgarnas förtroende för att unionen ska kunna stärka Europas relativt försvagade

ställning. Finland respekterar gemensamma regler och förutsätter att de övriga medlemsstaterna gör det samma.

Finland främjar utvecklingen av EU:s försvarssamarbete för att unionen och dess medlemsstater bättre ska kunna möta framtida säkerhetsbehov och utveckla sin kristållighet. Unionen har en roll att spela när det gäller att försvara medlemsländernas medborgare och territorium. Unionen ska ta denna roll genom att stödja utvecklingen av medlemsländernas försvarsförmåga samt genom att agera så som förutsätts i fördragen.

För att upprätthålla och utveckla kapaciteten krävs en tillräcklig teknisk och industriell grund samt arrangemang för försörjningsberedskap. De europeiska militära arrangemangen för försörjningsberedskap fördjupas i syfte att möjliggöra snabba och effektiva arrangemang för leveranser av försvarsmaterial mellan medlemsstaterna under alla förhållanden. Finlands intressen måste beaktas i utvecklingen av de europeiska försvarsmarknaderna.

Hybridpåverkan har ökat behovet av att agera med hänsyn till behoven både inom den inre och yttre säkerheten. Medlen för hybridpåverkan i statligt inflytande har ökat och är svåra att identifiera på ett tidigt stadium. Att bemöta säkerhetshot såväl inom unionen som utanför den kräver tillräcklig kapacitet för att påverkan ska identifieras i rätt tid och för att det statliga beslutsfattandet och de yttre gränsernas integritet ska kunna säkras.

Europeiska unionens solidaritetsklausul (artikel 222 i EUF) och klausul om ömsesidigt bistånd (artikel 42.7 i EUF) stärker unionen som säkerhetsgemenskap och ökar solidariteten mellan medlemsstaterna. Genomförandet av solidaritetsklausulen på EU-nivå främjar en konsekvent användning av unionens samtliga instrument i dess strävan att möta en medlemsstats biståndsbehov vid ett terroråd, en naturkatastrof eller en katastrof som orsakats av människan. Medlemsstaterna ska i dessa situationer bistå varandra med sina nationella resurser, inklusive med militära resurser på begäran. Klausulen om ömsesidigt bistånd har ur Finlands synvinkel en stark säkerhetspolitisk betydelse, både principiellt och i praktiken. Klausulen kräver att EU-länderna har beredskap att ge konkret bistånd och stöder ländernas åtgärder vid förebyggandet av hot. Biståndsklausulen är lika förpliktande för alla medlemsstater. Finland skapar den beredskap som behövs för att genomföra skyldigheterna enligt klausulerna och för att ge och ta emot internationellt bistånd.

Europeiska unionen bör fortsätta att utveckla gemensam beredskap och gemensamma mekanismer för ett närmare försvarssamarbete. Grunden för detta är de mekanismer som skapats för genomförandet av en gemensam säker-

hets- och försvarspolitik samt unionens förmåga att kombinera olika politikområden och instrument på ett övergripande sätt. Det är viktigt att unionens försvarssamarbete utvecklas i samarbete med Nato, vilket också ligger i Finlands intresse.

Finland deltar fullt ut i utvecklingen av en gemensam säkerhets- och försvarspolitik även i krishantering. Förebyggande och föregripande av konflikter ges större tyngd.

Konsekvensen i unionens yttre politik förbättras bland annat med hänsyn till kopplingarna mellan unionens utrikes- och säkerhetspolitik och kraven på hållbar utveckling och genomförandet av Agenda 2030. EU:s inre och yttre agerande bör komplettera varandra bättre. Finland främjar uppnåendet av EU:s klimatmål och energiunionens mål.

5.2 Fördjupat samarbete med Sverige och de övriga nordiska länderna

I Finlands bilaterala samarbete har Sverige en särställning. Samarbetet mellan länderna utvecklas utifrån en lång historia, gemensamma värderingar och dagens många olika förbindelser samt starkt integrerade ekonomier. Det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet med Sverige är omfattande och främjas utifrån gemensamma intressen, utan några begränsningar. Det bilaterala samarbetet varken ersätter eller utesluter någondera partens övriga samarbete. Till stor del bedömer Finland och Sverige sin säkerhetsmiljö från samma utgångspunkter. På grundval av detta ligger det i Finlands intresse att fördjupa det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet och försvarssamarbetet med Sverige.

Försvarssamarbetet med Sverige syftar till att stärka säkerheten i Östersjöregionen samt Finlands och Sveriges försvar. Genom gemensamma åtgärder höjs tröskeln för incidenter och angrepp. Detta bidrar till att stärka stabiliteten i regionen. Försvarssamarbetet utvecklas för att täcka den operativa planeringen i alla situationer. Exempel på dessa kan vara försvaret av den territoriella integriteten eller rätten till kollektivt självförsvar enligt artikel 51 i FN-stadgan. Det är också viktigt att vidta förberedelser för en gemensam användning av civila och militära resurser.

Samarbetet inom ramen för det nordiska försvarssamarbetet (Nordefco) utvecklas. Finland kommer 2017 att vara ordförandeland i Nordefcon och främja en intensifiering av de nordiska ländernas samarbetsförmåga och åtgärder som stärker den regionala säkerheten.

Ett utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete mellan de nordiska länderna har en central betydelse för Finland. Tillsammans stärker de nordiska länderna säkerheten på sitt eget territorium och förstärker sitt inflytande i internationella frågor. Tillammans intensifierar de sina relationer med bland annat Förenta staterna.

5.3 Intensifierat samarbete med Förenta staterna

Förenta staterna är en viktig partner för Finland med en central betydelse såväl i för Finland viktiga globala och regionala frågor som bilateralt. Finland och Förenta staterna fördjupar sitt samarbete i internationella frågor som hänför sig till säkerhet och försvar, migration, klimat-, energi- och arktiska frågor samt ekonomisk tillväxt och global utveckling. En ytterligare ökning av handel och investeringar ligger i Finlands intresse.

Förenta staternas engagemang i Nato och militära satsning i Europa är även i fortsättningen viktigt för Finlands säkerhet. Det bilaterala samarbetet med Förenta staterna och samarbetet i Nato är nödvändigt för Finlands nationella försvarsförmåga. Finland intensifierar det säkerhetspolitiska samarbetet och försvarssamarbetet med Förenta staterna i syfte att stärka den nationella försvarsförmågan genom att utveckla i synnerhet samarbetsförmågan, material-samarbetet samt utbildnings- och övnings-samarbetet.

5.4 Betydelsen av relationerna med Ryssland

I sina Rysslandsrelationer bygger Finland samarbete och upprätthåller en dialog om den internationella situationen, frågor i Östersjöregionen och bilaterala frågor. Europeiska unionens gemensamma riktlinjer i fråga om Ryssland utgör grunden för Finlands verksamhet. En förbättring av samarbetet mellan EU och Ryssland skulle stärka säkerheten och ekonomin i hela Europa. En isolering av Ryssland ligger inte i någons intresse. Villkoret för ett förbättrat samarbete är att Ryssland följer internationell rätt och sina andra internationella åtaganden. Ett genomförande av Minskavtalet är nödvändigt för förbättrade relationer mellan EU och Ryssland.

Ryssland är Finland granne, vars demokratiska utveckling och stabilitet är viktig. Finlands mål är att upprätthålla stabila och fungerande relationer med Ryssland. Utöver det ekonomiska samarbetet är till exempel samarbetet i arktiska och klimatfrågor viktigt. Finlands energisamarbete med Ryssland är omfattande och ska integreras i utvecklandet av EU:s energionion. Nordeuropas regionala och

gränsöverskridande samarbete med Ryssland fortsätter på praktisk nivå, vilket är förenligt med Finlands intressen. Det är viktigt att stödja direkta kontakter mellan det civila samhället och medborgarna. I den förändrade omvärlden måste Finland noggrant kunna bedöma utvecklingen i Ryssland. Detta förutsätter att kunskaperna om Ryssland görs mångsidigare och fördjupas.

5.5 Bilateral relationer i utrikes- och säkerhetspolitiken

Finland fortsätter att utveckla relationerna till sina partner både som en del av EU och bilateralt. Deltagande i internationellt samarbete i denna form stöder Finlands möjligheter att uppnå sina utrikes- och säkerhetspolitiska mål. Stärkandet av mångsidiga ekonomiska och kommersiella relationer bland annat genom att trygga de internationella villkoren för finländska företag är viktigt för Finlands välbefinnande, och de har också säkerhetspolitisk betydelse. Finland fortsätter att utveckla de bilaterala ekonomiska och politiska relationerna med Kina och arbetar inom EU för att stärka samarbetet mellan Kina och unionen. Finland intensifierar sina relationer med Kina, i synnerhet på områden som är intressanta för Finland och relevanta för Kinas utveckling, såsom miljöteknik och förnybar energi samt god förvaltning och frågor som berör rättsstatsprincipen.

En intensifiering av relationerna med Japan är fortfarande viktig för Finland. Finland ser en stor utvecklingspotential i samspelet med Indien och andra tillväxtländer. I dessa relationer kan politiska kontakter stödja utvecklingen av ekonomiska förbindelser.

Allt viktigare för Finland såväl med avseende på utrikes- och säkerhetspolitiken som på ekonomin är Europas närområden såsom Mellanöstern och Afrika. En intensifiering av de bilaterala relationerna med länderna i dessa områden stärker Finlands internationella ställning och påverkan och stöder ländernas utveckling och skapar för sin del förutsättningar även för stärkandet av handelsrelationerna.

5.6 Utveckling av relationen med Nato

Nato är en viktig aktör som främjar den transatlantiska och europeiska säkerheten och stabiliteten. Finland kommer att bedriva ett omfattande och progressivt partnerskap med Nato. För Finland är det viktigt att Nato fortsätter med sin öppna dörrars-politik, dvs. att ett medlemskap i Nato förblir öppet för alla europeiska stater som har kapacitet och förutsättningar för att främja målen i Natofördraget.

Natos partnerskapsamarbete kring utvidgade möjligheter (Enhanced Opportunities Programme, EOP) är ett användbart verktyg för Finland när det gäller att upprätthålla och utveckla Nato-partnerskapet. För Finland är det viktigt att det under de kommande åren utvecklas både en regelbunden politisk dialog och praktiskt samarbete. I det senare ingår bland annat proaktivt antagande som operationspartner i krishanteringsoperationer, deltagande i ett tidigt skede i planeringen av Natos operationer samt utbildnings- och övningsverksamhet, deltagande i de mest avancerade övningarna liksom samarbete inom cyberförsvaret.

En kontinuerlig utveckling av det militära samarbetet med Nato är en av de viktigaste delfaktorerna för att Finland ska kunna upprätthålla och utveckla det nationella försvaret och kapaciteten att försvara sitt eget territorium. Finland fortsätter med sitt omfattande deltagande i Natos övningar och utbildningsverksamhet. Partnerländernas deltagande i Natos övningar sker inom ramen för partnerskapspolitiken.

Vid ett fördjupat samarbetet mellan Finland och Nato ska beaktas att partnerskapsamarbetet inte inbegriper några säkerhetsgarantier eller skyldigheter enligt artikel 5. Den samstämmighet som uppnås genom samarbete bidrar dock till att det inte uppstår några praktiska hinder för en eventuell militär allians. Finland bibehåller möjligheten att ansöka om medlemskap i Nato och ger noggrant akt på förändringar i sin säkerhetsmiljö.

Enligt en bedömning som regeringen låtit göra om effekterna av Finlands eventuella Nato-medlemskap är Nato en stabiliserande faktor i Östersjöregionen. Därför är det logiskt att det i bedömningen framhålls att Finland och Sverige delar en gemensam omvärld med Nato. Det finns ett nära samband mellan Finlands och Sveriges säkerhetspolitiska avgöranden. Enligt bedömningen skulle ett Nato-medlemskap fundamentalt påverka den säkerhetspolitiska situationen i Östersjöregionen. Att ansöka om medlemskap i Nato skulle vara ett genomgripande och vittgående beslut i Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och kräva omfattande diskussioner och ett noggrant övervägande.

5.7 Fokus på framtiden för den arktiska regionen

Finland är en viktig aktör i den arktiska regionen. Finland främjar bilateralt och multilateralt stabilitet och säkerhet i den arktiska miljön. Finlands mål är ett omfattande samarbete i Arktiska rådet och Barents euroarktiska råd baserat på gemensamma normer. Åtagandena för hållbar utveckling beaktas vid utnyttjandet av den arktiska regionens ekonomiska tillväxtpotential. Finland arbetar för att stärka Europeiska unionens arktiska politik. Finland främjar EU:s infrastrukturprojekt för att potentialen i den arktiska regionen ska utnyttjas samt forsknings- och innovationsfinansiering inriktas på arktiska frågor. Finland upprätthåller och utvecklar representationen av ursprungsbefolkningar i det arktiska samarbetet. Främjandet av ursprungsbefolkningarnas rättigheter är en central del av Finlands arktiska och människorättspolitik.

I egenskap av ordförande i Arktiska rådet 2017–19 betonar Finland vikten av att genomföra klimatavtalet från Paris och beakta FN:s mål för hållbar utveckling i det arktiska samarbetet. Finland stärker det arktiska samarbetet och dess kontinuitet under sitt ordförandeskap, även på högsta politiska nivå.

5.8 Hållbar utveckling som mål för utrikes- och säkerhetspolitiken

Som svar på de hot som härrör från globala utvecklingstrender eller för att använda sig av de möjligheter som de erbjuder utnyttjar och utvecklar Finland lösningsorienterade strategier. De bygger på finländskt kunnande, finländska värderingar och samarbete. Finland ska bedriva ett närmare samarbete även med det civila samhället och den privata sektorn.

Handlingsprogrammet för hållbar utveckling, Agenda 2030, som antagits av FN:s medlemsstater, skapar internationella mål för hanteringen av många globala hot och utmaningar. Målen gäller alla stater. Också Finland ska anpassa sin politik till Agenda 2030. De viktigaste målen för en hållbar utveckling i fråga om Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är jämställdhet mellan könen och att stärka kvinnors och flickors rättigheter, minska ojämlikhet, bekämpa klimatförändringen och dess effekter, främja fredliga samhällen, garantera juridiska tjänster för alla samt bygga effektiva och ansvariga institutioner.

Genom att delta i lösningen av de internationella problemen stärker Finland samtidigt sin utrikespolitiska och ekonomiska position och sina möjligheter till internationellt inflytande. Säkra levnadsförhållanden, mänskliga rättigheter och människors möjlighet att påverka sina angelägenheter, en tillräcklig in-

komst och en god livsmiljö är viktiga globala mål för Finland. Finland främjar dessa mål på nationell nivå och som medlem av FN och EU, bland annat med hjälp av de prioriteringar och metoder som anges i statsrådets utvecklingspolitiska redogörelse. Utvecklingspolitiken är en viktig del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik

5.9 Betoning av sambandet mellan yttre och inre säkerhet

Finland förbereder sig i sitt internationella samarbete och även på grund av sin egen inre säkerhet på icke-statliga aktörers internationella verksamhet och dess konsekvenser. Bland dessa finns många terroristorganisationer och nätverk och man kan inte heller i Finland utesluta våldshandlingar från dem. Finland stärker lokala aktörers kapacitet i kampen mot terrorism, på samma sätt som genom att delta i utbildning inom koalitionen mot IS.

Samarbetet inom EU och bilateralt stärks för att förhindra terrorism, våldsamt extremism och radikalisering, bemöta hybridpåverkan och förhindra brottslig verksamhet med kopplingar till olaglig invandring.

I enlighet med ett övergripande säkerhetstänkande stärker Finland förmågan att känna igen omfattande hybridpåverkan i samhället och den kapacitet denna kräver och förbättrar cybersäkerheten. Som ett led i utvecklingen av EU:s åtgärder mot hybridhot utreder Finland möjligheterna att etablera ett kompetenscentrum med fokus på hybridhot. Centrumet skulle stödja EU och medlemsländerna och stärka samarbetet mellan EU och Nato för att bemöta hybridhot.

Den kapacitet som krävs för cybersäkerheten stärks bland annat i Europeiska unionen och Nato, liksom bilateralt. Finlands mål i det internationella samarbetet är också att gripa de stora möjligheter som cybermiljön och digitaliseringen erbjuder.

5.10 Kraftfullare åtgärder i fråga om de grundläggande orsakerna till migration och bräckliga stater

Finland påverkar, i synnerhet i Mellanöstern, Afghanistan och Afrika, de bakomliggande orsakerna till varför människor tvingas lämna sin hemort. Finland deltar i sökandet efter politiska lösningar och i militär verksamhet och civil krishantering i ursprungs- och transitländerna. Därigenom medverkar man till

att förvaltningen i dessa länder kan förebygga och stävja allvarlig brottslighet, våld, människosmuggling och terrorism.

Genom att stärka de mänskliga rättigheterna, en god förvaltning och rättsstatsprincipen, genom att bekämpa människosmuggling och människohandel, genom handelspolitik och klimatpolitik påverkar Finland de förhållanden som tvingar människor till migration. Finland riktar stöd i synnerhet till flyktingarnas och de asylsökandes ursprungsländer för att stärka fred och säkerhet, de mänskliga rättigheterna och försörjningsmöjligheterna. Stöd kommer att ges genom humanitärt bistånd och utvecklingsamarbete. Finland stärker kapaciteten hos internationella organisationer som är viktiga i fråga om migration.

Finland betonar helheten i utrikes- och säkerhetspolitiken och utvecklingspolitiken i bräckliga stater, som ofta även är ursprungsländer för migration. För att tidigt kunna identifiera och ingripa i risker som är förknippade med bräckliga stater måste Finland upprätthålla kännedom om lokala förhållanden både genom sitt eget representationsnätverk och genom att bilda nätverk med andra aktörer. Finland understryker förebyggandet av ekonomiska, sociala och säkerhetshot samt freds- och statsbyggande.

5.11 Jämställdhet och mänskliga rättigheter som utgångspunkt

I utrikes- och säkerhetspolitiken främjar Finland allmänt kvinnors och flickors rättigheter och kvinnors jämbördiga deltagande i politiken och det ekonomiska livet. Detta ingår i Finlands arbete för att de mänskliga rättigheterna, likvärdighet och jämställdhet ska förverkligas och för att rättsstatsprincipen ska befästas inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Finland ställer sina kunskaper om de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen till förfogande även för internationell krishantering. Finland intensifierar sina strävanden att förebygga våld mot kvinnor.

Finland stöder ett starkt internationellt och regionalt övervakningssystem för de mänskliga rättigheterna och kampen mot straffrihet när kränkningar av humanitär rätt och mänskliga rättigheter begås under krig och konflikter. I krisförebyggande uppmärksammar Finland förverkligandet av rättigheterna för personer som ofta faller för våld, såsom minoriteter och andra särskilt utsatta. Finland stöder också en effektivisering av arbetet för att skydda civila och förverkliga humanitär rätt. Finland verkar för att upprätthålla och utveckla internationell rätt och normer för att möta kraven från globala utvecklingstrender.

5.12 Effektivitet i konflikthantering

Finland fortsätter att aktivt delta i internationell krishantering. Det är fråga om Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska påverkan och internationella samarbete. Genom militär krishantering utvecklas samtidigt försvarsmaktens egen kapacitet och beredskap. Civil krishantering är en viktig prioritering också därför att fokus i deltagande i krishantering ligger på att stödja målländernas egen kapacitet, rättsstatsutveckling och goda förvaltning. Utbildning och stöd som syftar till att bygga upp kapaciteten i säkerhetssektorn blir viktigare när målet är att öka effektiviteten i krishanteringsoperationer och uppnå varaktiga resultat.

Föränderliga omständigheter och internationella behov innebär att även Finland regelbundet måste utvärdera effektiviteten i sitt deltagande i enskilda operationer, och dess varaktighet. I internationellt samarbete verkar Finland för att stärka målen för en övergripande krishantering. Säkerhetsrisker förekommer allt oftare och beaktas i deltagandet. Likaså beaktas den ökande komplexiteten i krishanteringen. Förutom de mer traditionella operationerna genomförs mycket begränsade och kortvariga uppgifter, eller operationer som grupper av länder verkställer tillsammans – ett exempel på detta är operationerna ute på Medelhavet för att förstöra Syriens kemiska vapen. Därtill kommer det att förekomma operationer som omfattar både militär och civil krishantering.

Europeiska unionen genomför olika – också nya – typer av krishanteringsoperationer, som kan vara små till storleken, men ha en riktad effekt. Det är viktigt att Finland deltar i EU:s operationer.

Finland verkar för att kvinnor i allt högre grad ska vara involverade i byggandet av fred och säkerhet. Genomförandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (Kvinnor, fred och säkerhet) kommer att ägnas ännu större uppmärksamhet även i krishanteringsverksamhet.

5.13 Allt större fokus på fredsmedling

Diplomatiska, nationella och interreligiösa dialogprocesser får vid sidan av fredsprocesser allt större betydelse i förebyggandet av konflikter och strävanden efter konfliktlösning. Fredsförhandling och dialoger får allt större fokus i Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Med hjälp av fredsmedling och dialoger banas vägen för långsiktigt fredsbyggande och återuppbyggnad efter konflikter i syfte att uppnå en varaktig fred, en rättsstat och en stabil social utveckling.

Finland utvecklar och stärker byggandet av den nationella dialog- och fredsmedlingskapaciteten. Målet är att fredsmedlingskapaciteten ska stärka uppfyllelsen av Finlands utrikespolitiska mål. Finland deltar aktivt i dialog- och medlingsuppdrag.

Finland fortsätter att stärka internationella aktörers, framför allt FN:s och EU:s fredsmedlingskapacitet. Tillräckliga förutsättningar tryggas så att Finland med hjälp av medlen för utvecklingssamarbete kan agera ännu effektivare och snabbare för att stödja eller delta i fredsmedling och i underlättandet av fredsmedling, i nationella dialogprocesser och i rådgivning och stöd som stärker samhällets funktion som rättstat.

För att fredsmedling ska kunna användas är Finlands egen kompetens och kännedom om de lokala förhållandena nödvändig för att tidiga signaler ska kunna upptäckas och lokala aktörer identifieras. Bildandet av täta nätverk med aktörer i det civila samhället stöder den flexibilitet som krävs i fredsmedling.

5.14 Starkare regelbaserad verksamhet

Finland främjar genomförandet av värderingarna i FN-stadgan och av de principer som reglerar mellanstatliga relationer. Finland arbetar för att förbättra internationella organisationers effektivitet och inflytande i samarbete med olika länder och grupper av länder.

En förstärkning av det multilaterala handelssystemet är viktig för Finland i egenskap av ett land som är beroende av utrikeshandel. Att stärka och utveckla det regelbaserade systemet stöder också Finlands biståndspolitiska mål för en integrering av utvecklingsländerna i den internationella handeln och i värdekedjor. I utvecklingen av handelssystemet måste man ta hänsyn till utvecklingen av handelns natur. Finland stöder uppnåendet av ett rättvist, jämlikt och hållbart avtal om partnerskap för handel och investeringar mellan EU och Förenta staterna (Transatlantic Trade and Investment Partnership – TTIP).

Finland vill förbättra internationella organisationers förmåga att ta sig an även nya globala problem, såsom cyberutmaningar. Finland betonar vikten av vapenkontroll när förutsägbarheten och stabiliteten stärks. Inom ramen för vapenkontroll och nedrustning samt dess nya utmaningar drar Finland nytta av sin långvariga kompetens. Finland främjar icke-spridning av massförstörelsevapen, liksom av anknytande farligt material och kunnande, samt förebyggandet av illegal vapenhandel med både politiska och exportkontrollmedel. Finland stöder icke-spridningsfördragets ställning vid främjandet av kärnva-

pennedrustning. Finland stärker kontrollen av kärnmaterial och kärnsäkerheten och följer vilken effekt vapentechnikens utveckling har för den egna och den internationella säkerheten.

5.15 Starkare kristållighet

Finland utvecklar sin nationella kristållighet på ett övergripande sätt. Förberedelser vidtas med tanke på situationer som hotar eller negativt påverkar säkerheten och välfärden så att skadorna kan förutses eller förhindras. Effekterna av justering eller återhämtning från effekterna av olika skadliga situationer uppmärksammas.

En förbättrad nationell kristållighet täcker ett brett spektrum av åtgärder alltifrån att upprätthålla försvarsförmågan och den inre säkerheten till förmåga att bekämpa informationspåverkan, bekämpa pandemier samt bemästra katastrofer orsakade av människan och av naturkatastrofer. Att utveckla samarbetet mellan olika sektorer och aktörer i samhället är en viktig del av stärkandet av kristålligheten och av beredskapen för störningar i verksamheten. Beredskap genomförs i samarbete enligt principen om övergripande säkerhet. Den tidsenlighet som en stärkt kristålligheten kräver av beredskapslagstiftningen ska ses över. Säkerhetsstrategin för samhället uppdateras så att den motsvarar den föränderliga säkerhetsmiljön. Det säkerställs att formerna och strukturerna för myndighetssamarbetet hålls uppdaterade. Genom utrikes- och säkerhetspolitiken stöds stärkandet av den nationella kristålligheten.